

บทที่ 5

สรุปการวิจัยและข้อเสนอแนะ

ก. สภาพทั่วไป

สุขาภิบาลแสนสุขเป็นชุมชนเมืองที่จัดได้ว่า กำลังมีการขยายตัวของความเจริญเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ทั้งนี้เนื่องจากมีโครงสร้างพื้นฐานทั่วไปที่ดีหลายประการที่ช่วยสนับสนุน การตั้งถิ่นฐาน และการขยายตัวของชุมชน กล่าวคือ

1. มีอาณาเขตและที่ตั้งที่เหมาะสม

มีพื้นที่กว้างขวางประมาณ 27.9 ตารางกิโลเมตร หรือ 17,437.5 ไร่ ครอบคลุมพื้นที่ทั้งหมดของ ต.แสนสุข ต.บ้านปึก และ ต.อ่างศิลา กับบางส่วนของพื้นที่ ต.เสม็ด ต.เหมือง ต.ห้วยกะปิ ซึ่งลักษณะพื้นที่ทั่วไปส่วนใหญ่จะเป็นที่ราบ ที่เหมาะสำหรับการตั้งถิ่นฐาน และการพัฒนาใช้ประโยชน์ในที่ดินสำหรับกิจกรรมอื่น ๆ ในด้านที่ตั้งก็อยู่ระหว่างเทศบาลเมืองชลบุรีกับเทศบาลตำบลศรีราชา ซึ่งสามารถรองรับการขยายตัวของความเจริญในด้านต่าง ๆ จากชุมชนเมืองทั้ง 2 และมีทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3 (สุขุมวิทหรือบางนา-ตราด) ตัดผ่านจึงทำให้เป็นจุดแวะผ่านที่สำคัญของผู้ที่เดินทางไปยังจังหวัดชายทะเลของภาคตะวันออก

2. ด้านเศรษฐกิจ

มีสาขาการผลิตที่สำคัญคือการท่องเที่ยวหาดบางแสน การค้าและบริการ เป็นฐานเศรษฐกิจหลักที่สำคัญ ที่ช่วยสนับสนุนให้เกิดการขยายตัวของชุมชน โดยเฉพาะบริเวณย่านการค้าและบริการตลาดแสนสุข หนองมน จะเป็นย่านการค้าและบริการ สถาบันทางการเงิน ที่ใหญ่เป็นอันดับ 2 ของอำเภอเมืองชลบุรี รองจากเทศบาลเมืองชลบุรี ซึ่งในแต่ละวันจะมีผู้เดินทางและนักท่องเที่ยวเดินทางแวะผ่านเพื่อซื้อสินค้าเป็นจำนวนมาก นอกจากนี้ยังเป็นเขตอุตสาหกรรมการเกษตร ประเภทโรงงานแป้งมันสำปะหลัง เขตการประมง การเพาะเลี้ยงชายฝั่งหอยนางรม ทัศนกรรมตีกรหินอ่างศิลาที่ใหญ่ที่สุดของอำเภอเมืองชลบุรี ซึ่งจะมีส่วนช่วยส่งเสริมด้านเศรษฐกิจของสุขาภิบาลโดยส่วนรวม

3. ค่านสาขารูปโลก

มีโครงถนนสายหลักตัดย่านตลอดบริเวณพื้นที่โดยเฉพะอย่างยิ่งมีทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3 (สุขุมวิทหรือบางนา-ตราด) จะเป็นถนนสายหลักที่สำคัญที่สุดของสุขาภิบาล นอกจากนี้ก็มีโครงข่ายไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ การไปรษณีย์โทรเลข ที่ให้บริการแก่ประชาชนทั่วไป

4. ค่านสาขารูปการ

ในด้านการศึกษามีโรงเรียนประถมศึกษา มัธยมศึกษา โรงเรียนโสตศึกษาสำหรับผู้พิการทางโสต สถาบันฝึกอบรมวิชาการ โรงแรมและท่องเที่ยว และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในค่านสาขารณสุข มีสถานอนามัยประจำตำบลทุกตำบล และโรงพยาบาล ขนาด 30 เตียง (ศูนย์บริการทางการแพทย์ท่านุญชิ่งประภาศรี กำลังเอก) ในด้านการรักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยของชุมชน มีสถานีตำรวจภูธรแสนสุข และสถานีตำรวจทางหลวง ในด้านการบรรเทาสาธารณภัย มีรถดับเพลิง 1 คัน รถบรรทุกน้ำ 1 คัน พนักงาน 5 คน และในด้านการรักษาความสะอาดของชุมชนมีรถขนขยะ 3 คัน รถบรรทุกขยะ 1 คัน พนักงาน 12 คน

สำหรับทิศทางการขยายตัวของชุมชนเมืองในอนาคตคาดว่า ส่วนหนึ่งจะได้รับอิทธิพลจากการขยายตัวของเทศบาลเมืองชลบุรี ที่จะลงมาสู่เขตสุขาภิบาลทางทิศเหนือและบทบาทการค้าและบริการบริเวณตลาดแสนสุข หนองมน ที่จะขยายตัวออกไปทางทิศเหนือและใต้ตามแนวถนนสุขุมวิท ซึ่งจะทำให้เมืองมีการขยายตัวออกไปไม่หยุดยั้งตามแนวถนนสายหลัก ลักษณะ "Ribbon Delopment" ที่มีแนวโน้มจะเชื่อมต่อกับเขตเทศบาลเมืองชลบุรี ซึ่งบทบาทของสุขาภิบาลในอนาคตจะเป็นเมืองการท่องเที่ยว การค้าและบริการ ศูนย์กลางการศึกษา และจะมีบทบาทเป็นเมืองรองที่ช่วยสนับสนุนบทบาทเมืองหลักของเทศบาลเมืองชลบุรีในอนาคต

ข. ปัญหาของสุขาภิบาลแสนสุข

จากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ปัจจุบันยังคงมีปัญหาดัง ๆ มากมายที่อาจจะเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาเมืองได้ในอนาคต ซึ่งปัญหาดัง ๆ มีดังนี้

1. ปัญหาลักษณะดินและสมรรถนะภาพของดิน โดยทั่วไปมีคุณภาพต่ำ ไม่เหมาะสมสำหรับการเพาะปลูกข้าวและพืชไร่

2. ปัญหาทางประชากรของ ต.บ้านปึกที่มีแนวโน้มนการย้ายออกมากกว่าย้ายเข้า
3. ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ ปัญหาการเพาะปลูกข้าวและพืชไร่ไม่ได้ผลผลิตเท่าที่ควร การประมงทะเลและการเพาะเลี้ยงชายฝั่งที่มีปริมาณผลผลิตลดน้อยลง อุตสาหกรรมโรงงานประเภทแป้งมันสำปะหลังที่มีแนวโน้มนลดลง การค้าและบริการที่ราคาสินค้าทั่วไปค่อนข้างสูง ผู้ประกอบการค้ามักจะทำเอาเปรียบนักท่องเที่ยว ความไม่มีระเบียบของผู้ประกอบการค้าหามเร่ แผงลอย รถเข็น บริเวณตลาดแสนสุข หนองมน
4. ปัญหาการท่องเที่ยวหาดบางแสน ได้แก่ ปัญหากรรมสิทธิ์ในที่ดิน การไ้ที่ดิน บริเวณชายหาด แหล่งเสื่อมโทรม ความไม่มีระเบียบของผู้ประกอบการค้าหามเร่ แผงลอย รถเข็น ลูกลอย และเก้าอี้ผ้าใบ ความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว สภาพถนนและการจราจรที่คับแคบและติดขัด การขาดแคลนคู่มือศัพท์สาขารณะ ท่องระบายน้ำ การติดตั้งดวงไฟให้แสงสว่าง และปัญหาขยะมูลฝอย
5. ปัญหาทางการศึกษา ได้แก่ โรงเรียนในระดับชั้นต่าง ๆ ยังมีจำนวนครู : นักเรียน นักเรียน : ห้องเรียน และครู : ห้องเรียน สูงกว่ามาตรฐานของกระทรวงศึกษาธิการที่กำหนดโรงเรียนบ้านปากคลองโรงนาควมมีสภาพที่ทรุดโทรมเกินไป จำนวนนักเรียนในชั้นเรียนระดับต่าง ๆ มีแนวโน้มนลดลงและนิยมเดินทางไปศึกษายังโรงเรียนนอกเขตสุขาภิบาล
6. ปัญหาด้านสาธารณสุข ได้แก่ อัตรากำลังเจ้าหน้าที่สถานีอนามัยต่าง ๆ ยังมีไม่เพียงพอ การให้บริการทางด้านสาธารณสุข ยังไม่บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด
7. ปัญหาการรักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยในชุมชน ได้แก่ อัตรากำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจยังมีไม่เพียงพอ มาตรการตรวจตรารักษาความสงบเรียบร้อยยังทำได้ไม่ทั่วถึง และสถิติการลักทรัพย์มีจำนวนที่สูงขึ้น
8. ปัญหาไปรษณีย์โทรเลข ได้แก่ พนักงานส่งจดหมายยังมีไม่เพียงพอ ยังขาดแคลนตู้ไปรษณีย์ประจำชุมชน
9. ปัญหาการบรรเทาสาธารณภัย ได้แก่ ยังขาดมาตรการป้องกันอัคคีภัยและอุปกรณ์ดับเพลิงบริเวณตลาดแสนสุข-หนองมน ตลาดอ่างศิลา และบริเวณที่มีประชากรตั้งบ้านเรือนหนาแน่น
10. ปัญหาถนนและการจราจร ได้แก่ สภาพถนนบางสายมีความคับแคบ ไม่ได้ลาดยางและเป็นหลุมเป็นบ่อ สภาพการจราจรติดขัดบริเวณตลาดแสนสุขและบริเวณตลาดอ่างศิลา

ในช่วงวันหยุดราชการต่าง ๆ การขาดสัญญาณไฟและเครื่องหมายจราจรบริเวณทางแยก และถนนที่สำคัญ

11. ปัญหาด้านการไฟฟ้า ได้แก่ การให้บริการติดตั้งไฟฟ้าสาธารณะตามสถานที่ และถนนสายต่าง ๆ ยังไม่ทั่วถึงและเพียงพอ
12. ปัญหาด้านการประปา ได้แก่ การวางโครงข่ายแนวท่อประปายังทำไม่ได้ไม่ทั่วถึง ประชากรและบ้านเรือนบางส่วนยังไม่มีน้ำประปาใช้
13. ปัญหาด้านโทรศัพท์ ได้แก่ การวางโครงข่ายแนวคู่สายโทรศัพท์ยังทำไม่ได้ไม่ทั่วถึง จำนวนเลขหมายยังไม่เพียงพอ การสื่อสารติดต่อยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ยังขาดแคลนตู้โทรศัพท์สาธารณะ
14. ปัญหาด้านการระบายน้ำ ได้แก่ การวางโครงข่ายท่อระบายน้ำยังไม่เพียงพอ ท่อระบายน้ำส่วนใหญ่มีขนาดเล็ก และอุดตัน ยังขาดการจัดทำระบบการระบายน้ำทิ้ง
15. ปัญหาการบริหารการปกครอง ได้แก่ รูปแบบการปกครองไม่กระจายอำนาจ การปกครองเท่าที่ควร ขอบเขตอำนาจหน้าที่ของสุขาภิบาลมีมากเกินไป และยังคงขาดแคลนเจ้าหน้าที่ฝ่ายปฏิบัติการด้านต่าง ๆ
16. ปัญหาทางการคลังสุขาภิบาล ได้แก่ รายได้ที่แท้จริงยังมีไม่เพียงพอต่อรายจ่าย งบประมาณด้านการพัฒนายังมีไม่เพียงพอต่อความต้องการและการจัดให้บริการแก่ประชาชน
17. ปัญหาการใช้ที่ดิน ได้แก่ ยังขาดการวางแผนการใช้ที่ดินในกิจกรรมประเภทต่าง ๆ
18. ปัญหาสิ่งแวดล้อม ได้แก่ อัตรากำลังเจ้าหน้าที่เก็บขยะ รถขนขยะ และถังรับรองขยะยังมีไม่เพียงพอ สถานที่ทิ้งขยะอยู่ใกล้ชุมชนมากเกินไป วิธีการกำจัดขยะยังไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการเท่าที่ควร และมลพิษของน้ำทะเลบริเวณอ่างศิลาและหาดบางแสน ที่มีผลกระทบต่อการใช้ชายหาดและการเล่นน้ำ

ค. ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนา

ซึ่งแนวทางการแก้ไขปัญหาหรือแนวทางการพัฒนาในส่วนของการศึกษานี้ได้เสนอแนะแนวทางการพัฒนาในด้านนโยบาย และแนวทางดำเนินการพัฒนาในลักษณะเน้นการปฏิบัติการในพื้นที่ เพื่อให้เป็นแนวทางการดำเนินการวางแผนและการวางโครงการพัฒนา

ของสุขาภิบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป ซึ่งแนวทางการพัฒนามีดังนี้

1. การพัฒนาเมืองในภาพรวม ได้กำหนดบทบาทของสุขาภิบาลแสนสุขให้เป็นเมืองรองที่สนับสนุนบทบาทเมืองหลักของเทศบาลเมืองชลบุรี โดยเป็นเขตการท่องเที่ยว ศูนย์กลางรองทางด้านการค้าและบริการ และศูนย์กลางทางการศึกษา ซึ่งจะมีการขยายเขตพื้นที่พัฒนาเมืองออกไปให้ครอบคลุมในส่วนที่กำลังจะขยายตัวของความเจริญ ในเขต ต.ห้วยกะปิ ต.เหมือง ซึ่งจะมีพื้นที่พัฒนาเมืองรวม 37.8 ตารางกิโลเมตร หรือ 23,625 ไร่ เพิ่มจากเดิม 27.9 ตารางกิโลเมตร หรือ 17,437.5 ไร่ เท่ากับ 9.9 ตารางกิโลเมตร หรือ 6,187 ไร่ ซึ่งภายในพื้นที่จะแบ่งเขตการพัฒนาเป็น 4 บริเวณด้วยกันคือ

1.1 บริเวณที่ราบชายฝั่งทะเล จะเป็นเขตการพัฒนาเพื่อการท่องเที่ยวและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม พัฒนาและกำหนดบทบาทของชุมชน ต.อ่างศิลาให้เป็นเขตการประมงทะเล การเพาะเลี้ยงหอยนางรม หัตถกรรม ย่านการค้า และบริการขนาดเล็กที่จะสนับสนุนการท่องเที่ยว

1.2 บริเวณที่ราบตอนกลางสุขาภิบาล จะเป็นเขตเกษตรกรรม โดยมีชุมชนศูนย์กลางอยู่ที่บริเวณวัดโคกงาม ต.บ้านบึง บริเวณวัดเสม็ด วัดเตาปูน ต.เสม็ด

1.3 บริเวณพื้นที่ตอนในและแนวถนนสุขุมวิท เป็นเขตการรวมตัวของประชากรและกิจการต่าง ๆ โดยมีตลาดแสนสุขหนองมนเป็นศูนย์กลาง

1.4 บริเวณที่ต่อเนื่องจากตลาดแสนสุข หนองมนทางทิศใต้ถนนสุขุมวิท จะเป็นเขตเกษตรกรรม และพัฒนาอุตสาหกรรม โดยมีชุมชนศูนย์กลางอยู่ที่บริเวณวัดศาลาล้อม วัดราษฎร์ศรัทธา ต.เหมือง

2. การใช้ที่ดิน จากการศึกษาได้เสนอรูปแบบการใช้ที่ดินในอนาคต โดยประยุกต์แนวความคิดจากทฤษฎี Multiple Nuclei และ Sector Theory และพิจารณาจากผลการวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่ Potential Surface Analysis ทิศทางการขยายตัวในปัจจุบันและทิศทางการขยายตัวของเทศบาลเมืองชลบุรี ซึ่งรูปแบบนี้จะเป็นรูปแบบที่เหมาะสม ที่ยังคงรักษาโครงสร้างการตั้งถิ่นฐานเดิมของชุมชน กำหนดทิศทางการขยายตัวให้เหมาะสมสอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่สำหรับกิจกรรมต่าง ๆ และส่งเสริมบทบาทของเมืองให้เป็นเขตการท่องเที่ยว การค้าและบริการและเขตการศึกษา

3. ด้านเศรษฐกิจ ให้ดำเนินการสนับสนุนการลงทุน ปรับปรุงและการแก้ไข ปัญหาต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ ทั้งในด้านอุตสาหกรรม การค้า และบริการ เกษตรกรรมและการท่องเที่ยว

4. ด้านสาธารณูปโภค ได้แก่ ถนน ประปา ไฟฟ้า โทรศัพท์ ไปรษณีย์โทรเลข การระยายน้ำ ให้ดำเนินการเร่งปรับปรุงการให้บริการต่าง ๆ ที่เป็นอยู่ในปัจจุบันให้มี ประสิทธิภาพมากขึ้น เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการให้บริการและดำเนินการขยายการ ให้บริการต่าง ๆ ให้ครอบคลุมพื้นที่เขตสุขภาพและพื้นที่ต่อเนื่องในเขตพื้นที่พัฒนาเมือง ในอนาคต เพื่อก่อให้เกิดความเชื่อมโยงในการพัฒนาระหว่างพื้นที่ และเตรียมการรองรับ การขยายตัวของประชากรและกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะเพิ่มขึ้นในอนาคต

5. ด้านสาธารณสุขการ ได้แก่ การรักษาความปลอดภัย สาธารณสุข การศึกษา การบรรเทาสาธารณภัย ให้ดำเนินการปรับปรุงการให้บริการให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น ขยายขอบเขตการให้บริการให้กว้างขวางมากขึ้น และแก้ไขปัญหาดังกล่าว ๆ ที่เป็นอุปสรรค ต่อการพัฒนาในปัจจุบัน

6. ด้านการบริหารการปกครอง ให้ดำเนินการปรับปรุงรูปแบบการให้บริการ ต่าง ๆ ที่เป็นอยู่ในปัจจุบันให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ดำเนินการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการ ปกครองเสียใหม่ให้เหมาะสมกับสภาพการขยายตัวของชุมชนในอนาคต

7. ด้านการคลัง ให้ดำเนินการจัดหารายได้ให้เพียงพอต่องบประมาณรายจ่าย ที่จะมีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อย ๆ ให้ปรับปรุงการจัดทำงบประมาณรายจ่ายในหมวดต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับความต้องการและความจำเป็นของงบประมาณรายจ่ายของแต่ละสาขาโดย เนพาะงบประมาณด้านการพัฒนา ให้วางแผนนโยบายการจัดทำงบประมาณในแต่ละปี ในระยะเวลาสั้นและระยะเวลายาวให้เหมาะสมเพื่อให้การจัดทำงบประมาณได้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

8. ด้านสิ่งแวดล้อม ให้ดำเนินการปรับปรุงการจัดเก็บ การกำจัดขยะมูลฝอย การเพิ่มมาตรการรักษาความสะอาดมากขึ้น และดำเนินการแก้ไขปัญหามลพิษของน้ำทะเล โดยการร่วมมือกับหน่วยราชการและเขตการปกครองอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ง. ข้อเสนอแนะการศึกษาวิจัยขั้นต่อไป

จากการศึกษาและข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาที่เสนอมานี้ยังเป็นแนวทางการศึกษาเบื้องต้นที่เสนอแนะแนวทางการพัฒนาในลักษณะกว้างขวาง ๆ ซึ่งยังต้องการศึกษาในชั้นรายละเอียดต่อไปเพื่อที่จะได้ผลสรุปมากำหนดแผนแม่บท แผนพัฒนาโครงสร้างเฉพาะสาขา และโครงการพัฒนาในแต่ละส่วนของแนวทาง การพัฒนาค้นสาขาค่าง ๆ ดังนั้นแนวทางการศึกษาเพื่อการพัฒนาขั้นต่อไปควรดำเนินการดังนี้

(1) การศึกษาเพื่อกำหนดแผนแม่บทของการพัฒนาที่รวมแนวทางการพัฒนาโครงสร้างสาขาค่าง ๆ ในระยะ 5 ปี ให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและแผนพัฒนาจังหวัด

(2) การศึกษาเพื่อกำหนดแผนพัฒนาเฉพาะแต่ละสาขา ทั้งในระยะเวลาด้าน 1 ปี และระยะเวลา 5 ปี ให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาแม่บทที่กำหนด

(3) ดำเนินการวางแผนโครงการพัฒนาในค้ำต่าง ๆ ตามแผนพัฒนาเฉพาะสาขาที่กำหนด ซึ่งจะเป็นแผนพัฒนาประจำปีของสํานักบิบาลและส่วนราชการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะระบุขั้นตอนรายละเอียดของวิธีการดำเนินการต่าง ๆ ตลอดจนการจัดหางบประมาณดำเนินการ

(4) ให้ส่วนราชการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องร่วมกันในการวางแผนพัฒนาสํานักบิบาล แสนสุข ทั้งในระดับภาครวมและระดับ เฉพาะรายสาขาทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย